

NOTATKA z wspólnego posiedzenia

**Komisji Rodziny
i Polityki Społecznej**

oraz

**Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji**

oraz

**Komisji
Ustawodawczej**

Nr posiedzenia: 153

Nr posiedzenia: 192

Nr posiedzenia: 327

Data posiedzenia: 3 sierpnia 2010 r.

Posiedzeniu przewodniczył: senator Mieczysław Augustyn – przewodniczący Komisji Rodziny i Polityki Społecznej

- Porządek posiedzenia:**
1. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - (c.d.) (*druk senacki nr 838, przedstawiciel wnioskodawców senator Zbigniew Cichoń*).
 2. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - (c.d.) (*druk senacki nr 878, przedstawiciel wnioskodawców senator Mieczysław Augustyn*).
 3. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (*druk senacki nr 920; przedstawiciel wnioskodawców senator Piotr Zientarski*).

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie-członkowie komisji Rodziny i Polityki Społecznej: Łukasz Abgarowicz, Małgorzata Adamczak, Mieczysław Augustyn, Kazimierz Jaworski, Piotr Kaleta, Stanisław Kogut, Rafał Muchacki, Jan Rulewski;
 - senatorowie-członkowie komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji: Stanisław Piotrowicz, Jan Rulewski, Jacek Swakoń, Piotr Wach;
 - senatorowie-członkowie komisji Ustawodawczej: Stanisław Gogacz, Leon Kieres, Bohdan Paszkowski, Krzysztof Piesiewicz,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
 - podsekretarz stanu Marek Bucior,
 - dyrektor Departamentu Ubezpieczeń Społecznych Przemysław Żółtowski,
 - Ministerstwo Sprawiedliwości:
 - podsekretarz stanu Zbigniew Wrona,
 - główny specjalista w Departamencie Legislacyjno–Prawnym Zbigniew Białek,
 - dyrektor Biura Prawnego w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej Michał Zoń,
 - zastępca dyrektora generalnego Służby Więziennej Jacek Kwieciński,
 - naczelnik Wydziału Nadzoru Właścielskiego nad Przedsiębiorstwami Przywzięnnymi i Zatrudnienia Osób Pozbawionych Wolności w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej Wojciech Kaliński,
 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych:
 - naczelnik w Departamencie Świadczeń Emerytalno-Rentowych Grażyna Janaszek,
 - Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego:
 - zastępca prezesa Biura Świadczeń Bogusław Uliasz,

- przedstawiciele Biura Legislacyjnego w Kancelarii Senatu: Danuta Drypa, Katarzyna Konieczko, Beata Mandylis.

Przebieg posiedzenia:

Prowadzący obrady senator Mieczysław Augustyn zaproponował, aby pkt 1 i 2 porządku posiedzenia zostały rozpatrzone łącznie, podobnie jak na poprzednim posiedzeniu komisji w sprawie pierwszych czytań projektów ustaw.

Komisja przyjęła przedstawioną propozycję.

Ad. 1-2 Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozbawia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych osobę skazaną, która jest sprawcą umyślnego przestępstwa i w następstwie którego uzyskuje świadczenie (np. syn-sprawca morderstwa dokonanego na członku rodziny-ojcu, może obecnie otrzymywać rentę rodzinną pomimo prawomocnego wyroku wieloletniego więzienia). Podobne rozwiązanie proponuje się wobec osób, które w warunkach pozbawienia wolności dokonały samouszkodzenia. Identyczne, jak projektowane regulacje, obowiązywały w Polsce do 1998 r. Zdaniem wnioskodawców nabycie prawa do świadczeń w obu przypadkach byłoby niemoralne, niesprawiedliwe i nieuzasadnioną korzyścią osiąganą przez sprawcę. Wnioskodawcy drugiego projektu proponują przepis w postaci klauzuli generalnej, który dopuszcza nabycie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych przez sprawcę przestępstwa, pod warunkiem jednak, że nie narusza to zasad współżycia społecznego, a w szczególności społecznego poczucia sprawiedliwości. Okoliczności przestępstwa, na skutek którego sprawca uzyskalby prawo do renty rodzinnej po ofierze tego przestępstwa badałby sąd i na podstawie jego oceny możliwa byłaby kwalifikacja prawna czynu sprawcy, będąca także podstawą decyzji o jego prawie do świadczenia. Projekt ten nie odnosi się do osób, które w warunkach pozbawienia wolności dokonały samouszkodzenia.

Przedstawicielka Biura Legislacyjnego nie zgłaszała uwag do przedstawionych projektów.

Przewodniczący posiedzenia senator Mieczysław Augustyn poinformował o przekazaniu przez Ministra Sprawiedliwości dodatkowej opinii w sprawie rozpatrywanych projektów ustaw, o którą komisje występowały lipcu br. Podkreślił, że resort sprawiedliwości opowiada się za rozwiązaniami zawartymi w druku senackim nr 878.

Podobne stanowisko zajął obecny na posiedzeniu wiceminister pracy Marek Bucior, który jednak uznał, iż regulacja wyłącznie na gruncie ustawy emerytalnej, zmuszałaby organy emerytalno-rentowe (ZUS i KRUS) do podejmowania decyzji bez możliwości dokonania pełnej oceny okoliczności sprawy, a taką ma tylko sąd. Przedstawicielka ZUS Grażyna Janaszek podkreśliła, że odmowy wypłacania renty na gruncie obowiązującego prawa miały już miejsce, jednak wprowadzenie odpowiednich przepisów jest pożądane, jeśli decyzje te mają być słuszne.

W dyskusji senator J. Rulewski proponował, aby przyjąć w projekcie ustawy rozwiązanie analogiczne do tzw. ustawy dezubekizacyjnej. Senator zaproponował poważne zredukowanie wysokości świadczenia wypłacanego sprawcy przestępstwa, jednak bez całkowitego pozbawiania go środków do życia, jak przewiduje pierwszy projekt ustawy.

Minister M. Bucior zwracał uwagę, że takie rozwiązanie będzie niechybnie prowadzić do uszczuplenia świadczeń należnych innym członkom rodziny ofiary (np. dzieciom), co jest trudne do zaakceptowania.

Senator M. Augustyn zgłosił kolejno wnioski o przyjęcie każdego z projektów bez poprawek.

W wyniku głosowania projekt zawarty w druku 838 nie uzyskał poparcia (za-0, przeciw-10, wstrz.-2).

Komisje opowiedziały się jednogłośnie za projektem zawartym w druku nr 878 (za-12, przeciw-0, wstrz.-0).

Do przedstawienia sprawozdania komisji na posiedzenie Senatu został wybrany senator M. Augustyn.

Konkluzja: Komisje rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy i wnoszą o jego przyjęcie bez poprawek (*druk senacki nr 878 S*).

Ad. 3 Projekt ustawy omówiła przedstawicielka Biura Legislacyjnego Katarzyna Konieczko. Przypomniała, że projekt jest następstwem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który uznał, że osoba skazana powinna mieć gwarancję minimalnego wynagrodzenia za pracę wykonywaną w warunkach pozbawienia wolności, a nie jak w obecnie obowiązującej ustawie – Kodeks karny wykonawczy, podstawą wynagrodzenia więźnia za pracę jest połowa minimalnego wynagrodzenia. TK uznał, że taka regulacja

na gruncie Konstytucji nie jest możliwa do utrzymania, bowiem w niedopuszczalny sposób różnicuje pracowników, a de facto dyskryminuje więźniów w grupie zatrudnionych. Kwestionowane przepisy faworyzują tych pracodawców, którzy zatrudniają więźniów i czerpią nieuzasadnione korzyści dzięki niższym kosztom pracy.

Obecny na posiedzeniu wiceminister sprawiedliwości Z. Wrona podkreślił, że senacki projekt w pełni realizuje wyrok TK, zwrócił jednak uwagę, że nowe przepisy pogorszą sytuację więźniów na rynku pracy, ponieważ wzrosną koszty ich zatrudnienia, a w konsekwencji zmniejszy się zainteresowanie pracodawców pracą skazanych i popyt na nią spadnie. Minister zwrócił uwagę na to, iż podejmowane są wysiłki rozwijania zatrudnienia osób skazanych poprzez Fundusz Aktywizacji Zawodowej Osób Pozbawionych Wolności.

Informację o warunkach zatrudnienia skazanych przekazali przedstawiciele Centralnego Zarządu Zakładów Karnych Wojciech Kaliński, Michał Zoń i Jacek Kwieciński. Wyjaśnili, że spadek zatrudnienia skazanych w wyniku wyroku TK jest prawdopodobny, ale więźniowie mają możliwość zdobywania wykształcenia, a ci, którzy posiadają wysokie kwalifikacje zawodowe zarabiają wielokrotność połowy minimalnego wynagrodzenia. Podkreślili, że resort sprawiedliwości dąży do lepszego zabezpieczenia praw pracodawców, aby uniknąć zmniejszenia zainteresowania pracą osób skazanych. Dodali, że źródłem funduszu aktywizacji będzie między innymi potrącanie części wynagrodzenia więźniów z przeznaczeniem na różne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

W dyskusji senator J. Rulewski podkreślał, że dotychczasowe zasady wynagradzania więźniów za pracę są dodatkową, nieuzasadnioną karą nakładaną na skazanych.

Senator P. Wach podkreślał, że zatrudnianie więźniów w oparciu o formę umowy o pracę musi gwarantować odpowiedni poziom wynagradzania.

Z kolei senator L. Kieres zwrócił uwagę na konieczność zdefiniowania minimalnego wynagrodzenia, aby uniemożliwić ustalanie jego wysokości na dowolnie niskim poziomie, a ustawodawca powinien przyjąć rozwiązania prawne zapobiegające spadkowi zatrudnienia więźniów w następstwie wyroku TK. Zdaniem senatora projekt ustawy zasługuje na poparcie, a do dalszych prac nad nim niezbędne są dodatkowe informacje i opinie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Na wniosek przewodniczącego M. Augustyna komisje przyjęły projekt ustawy bez poprawek (za-9, przeciw- 0, wstrz.-1).

Do przedstawienia sprawozdania komisji na posiedzenie Senatu został wybrany senator Piotr Zientarski.

Konkluzja: Komisje rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy i wnoszą o jego przyjęcie bez poprawek (*druk senacki nr 920 S*).

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich